

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันการศึกษาของไทยได้รับการพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมนานาประเทศเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ทิศทางการศึกษาจึงปรับเปลี่ยนให้เป็นสากลมากยิ่งขึ้น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 หมวด 1 มาตรา 6 จึงกำหนดให้การจัดการศึกษาเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข หมวด 4 (5) มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ ให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้ สดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ โดยการจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือ กับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ มาตรา 30 ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา หมวด 9 มาตรา 66 ผู้เรียนมีสิทธิได้รับการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เพื่อการศึกษาในโอกาสแรกที่ทำให้ เพื่อให้มีความรู้และทักษะเพียงพอที่จะใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2542)

นอกจากนั้นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554) ได้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการปรับเปลี่ยนจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพคนในสังคมไทยให้มีคุณธรรม และมีความรอบรู้อย่างเท่าทัน ให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และ

ศีลธรรม สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่สังคมฐานความรู้ได้อย่างมั่นคง แนวการพัฒนาค้นคว้ามุ่งเตรียมเด็กและเยาวชนให้มีพื้นฐานจิตใจที่ดีงาม มีจิตสาธารณะ พร้อมทั้งมีสมรรถนะ ทักษะและความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิต อันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศแบบยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549) ซึ่งแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งส่งเสริมผู้เรียนมีคุณธรรม รักความเป็นไทย ให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ มีทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้อย่างสันติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) มีจุดเน้นสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ นอกจากนี้จะพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดของกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ แล้วจะต้องพัฒนานักเรียนให้มีสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ คือ 1) ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผล และความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม 2) ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม 3) ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม บนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาและมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม 4) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้ง ต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อมและการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเอง และผู้อื่นและ 5) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็น

ความสามารถในการเลือกและใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคมในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้องเหมาะสมและมีคุณธรรม และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ คือ 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์ สุจริต 3) มีวินัย 4) ใฝ่เรียนรู้ 5) อยู่อย่างพอเพียง 6) มุ่งมั่นในการทำงาน 7) รักความเป็นไทย และ 8) มีจิตสาธารณะ

กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนโนนหันวิทยายน พุทธศักราช 2553 เป็นกลุ่มสาระที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง สามารถนำความรู้เกี่ยวกับการดำรงชีวิต การอาชีพ และเทคโนโลยีมาใช้ประโยชน์ในการทำงานอย่างมีความคิดสร้างสรรค์ และแข่งขันในสังคมไทยและสากล เห็นแนวทางในการประกอบอาชีพ รักการทำงาน และมีเจตคติที่ดีต่อการทำงาน สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างพอเพียง และมีความสุข และกำหนดคุณภาพผู้เรียนที่จบการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ให้เข้าใจวิธีการทำงานเพื่อการดำรงชีวิต สร้างผลงานอย่างมีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะการทำงานร่วมกัน ทักษะการจัดการ ทักษะกระบวนการแก้ปัญหา และทักษะการแสวงหาความรู้ ทำงานอย่างมีคุณธรรม และมีจิตสำนึกในการใช้พลังงานและทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและยั่งยืน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) การจัดการเรียนการสอนในกลุ่มการงานอาชีพและเทคโนโลยีต้องมุ่งเน้นให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงาน อาชีพ และเทคโนโลยี มีทักษะการทำงาน ทักษะการจัดการ สามารถนำสารสนเทศและเทคโนโลยีต่าง ๆ มาใช้ในการทำงานอย่างถูกต้องเหมาะสม คุ้มค่า และมีคุณธรรม สร้างและพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือวิธีการใหม่ สามารถทำงานเป็นหมู่คณะ มีนิสัยรักการทำงาน เห็นคุณค่าและมีเจตคติที่ดีต่องาน ตลอดจนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่เป็นพื้นฐาน ได้แก่ ความขยัน ซื่อสัตย์ ประหยัด และอดทน ทำให้นักเรียนสามารถช่วยเหลือตนเองและพึ่งตนเองได้ตามพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ร่วมมือและแข่งขันในระดับสากลในบริบทของสังคมไทย (ปัญญา สังข์ภิรมย์ และสุคนธ์ สินธพานนท์, 2550)

โรงเรียนโนนหันวิทยายน มุ่งจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงตามกระบวนการทำงานที่เป็นระบบ นำแหล่งการเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ในการสร้างและพัฒนาชิ้นงาน ใช้ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและพลังงานอย่างประหยัดและคุ้มค่า เพื่อการดำรงชีวิตในครอบครัว สังคม และการประกอบอาชีพ โดยกำหนดวิสัยทัศน์ของกลุ่มการงานอาชีพและเทคโนโลยี มุ่งพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวม เพื่อให้เป็นคนดี มีความรู้ ความสามารถ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำรงชีวิตและครอบครัว การอาชีพ การออกแบบและเทคโนโลยี เทคโนโลยีสารสนเทศ

และเทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ มีทักษะในการทำงาน การประกอบอาชีพ การจัดการ การแสวงหาความรู้ เลือกใช้เทคโนโลยีและเทคโนโลยีสารสนเทศในการทำงาน สามารถทำงานอย่างมีกลยุทธ์ สร้างและพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือวิธีการใหม่ ๆ มีความรับผิดชอบ ชื่อสัตย์ ขยัน อดทน รักการทำงาน ประหยัด อดออม ตรงต่อเวลา เอื้อเฟื้อ และมีวินัยในการทำงาน เห็นคุณค่าความสำคัญของงานและอาชีพสุจริต ตระหนักถึงความสำคัญของสารสนเทศ การอนุรักษ์ทรัพยากร สิ่งแวดล้อม และพลังงาน (โรงเรียนโนนหันวิทยายน, 2553)

การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี กลุ่มงานเกษตรในโรงเรียนเป็นการจัดการเรียนการสอนตามสภาพของโรงเรียนและท้องถิ่น โดยมีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อนำมาใช้ในโรงเรียน หรือมีการจัดการเรียนรู้โดยมีการสอดแทรกหรือบูรณาการเข้ากับการเรียนการสอนปกติ เพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เรียน เรียนจากชีวิต เรียนแล้วเกิดการเรียนรู้ สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตรอบตัวอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมอย่างมีความสุข การเรียนการสอนจะสอนตามความต้องการของผู้เรียน โดยครูเป็นผู้คอยให้คำแนะนำผู้เรียนเป็นผู้ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ดังนั้น หลักสูตรท้องถิ่นจึงเป็นหลักสูตรที่ตอบสนองการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยเฉพาะเนื้อหาสาระของหลักสูตรสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนตามสภาพปัญหาที่เป็นจริง ทำให้กิจกรรมการเรียนรู้มีความหมายต่อผู้เรียน เพราะผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตรอบตัวได้ ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการแสวงหาความรู้ เพื่อที่จะนำมาใช้เป็นข้อมูลในการแก้ปัญหาในชีวิตจริงของตนเองในวันข้างหน้า รวมทั้งวิถีวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล เพื่อการตัดสินใจที่เหมาะสมกับการดำเนินชีวิตของตนเอง ชุมชนและภูมิปัญญาในชุมชน มีโอกาสมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้กับผู้เรียน ซึ่งเป็นสมาชิกของชุมชน (กองพัฒนาการศึกษาออกโรงเรียน, 2543)

การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี กลุ่มงานเกษตรที่ผ่านมายังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรในเรื่องการพัฒนาให้นักเรียนให้สามารถสร้างผลงานอย่างมีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะการทำงานร่วมกัน ทักษะการจัดการ ทักษะกระบวนการแก้ปัญหา และทักษะการแสวงหาความรู้ ทำงานอย่างมีคุณธรรม และมีจิตสำนึกในการใช้พลังงาน และทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและยั่งยืน ทำให้งานที่ออกมาขาดคุณภาพ นักเรียนไม่สามารถเลือกใช้เทคโนโลยีและเทคโนโลยีสารสนเทศในการทำงาน ทำงานอย่างมีกลยุทธ์ ใช้ความคิดสร้างสรรค์ สร้างและพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือวิธีการใหม่ ๆ ได้ด้วยตนเอง ซึ่งเกิดจากสาเหตุสำคัญ 3 ประการคือ 1) ด้านตัวครู ครูยังใช้วิธีการสอนไม่หลากหลาย เน้นเนื้อหามากกว่าการฝึกให้นักเรียนได้คิด วิเคราะห์ สังเคราะห์อย่างมีเหตุผล ขาดการเชื่อมโยงระหว่างการเรียนกับการดำรงชีวิต 2) ด้านตัวนักเรียนขาดความสนใจในการเรียน ไม่ได้ฝึกทักษะอย่างจริงจัง ไม่สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ทำให้ขาดความรับผิดชอบ เห็นแก่ตัว แก้ปัญหาไม่เป็น เมื่อหน้าในการเรียน 3) ด้านสื่อและอุปกรณ์การเรียน ยังมี

น้อยไม่เพียงพอกับผู้เรียน สื่อและเทคนิคการสอนไม่น่าสนใจ ล้าสมัย ขาดการศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่นักเรียน ผู้สอนจำเป็นต้องออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนเกิดผลจากการเข้าร่วมกิจกรรมตามที่กำหนดในหลักสูตร โดยกิจกรรมนั้น ๆ จะต้องเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของนักเรียน โรงเรียนและชุมชนของนักเรียน ผู้สอนควรศึกษาขั้นตอนการวางแผนการจัดทำแผนการเรียนรู้ รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอนและวิธีการวัดผลและประเมินผล โดยศึกษาและกำหนดรูปแบบให้สอดคล้องกับสภาพของนักเรียน (ปัญญา สังข์ภิรมย์ และสุคนธ์ ถินธพานนท์, 2550)

สาระการเรียนรู้ท้องถิ่นตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นองค์ความรู้ ทักษะ กระบวนการและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ผู้เรียนควรเรียนรู้ ซึ่งหน่วยงานระดับท้องถิ่นพัฒนาขึ้น โดยพิจารณาจากสภาพภูมิศาสตร์ ประวัติความเป็นมา สภาพปัญหาชุมชน วัฒนธรรม เศรษฐกิจ สังคม การงานอาชีพ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และแนวโน้มการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความรักและหวงแหนมรดกทางสังคมของบรรพบุรุษ มีความเป็นไทย สามารถดำรงชีวิตและเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2551) สถานศึกษามีหน้าที่จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในเรื่องที่เกี่ยวกับชุมชน และท้องถิ่น หลักสูตรท้องถิ่น เป็นส่วนขยายของหลักสูตรสถานศึกษาโดยอิงสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น สร้างขึ้นจากสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียน หลักสูตรท้องถิ่นจะสอดคล้องเหมาะสมกับสภาพ เศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นนั้นๆ เป็นการเรียนรู้จากภูมิปัญญาที่มีอยู่ในท้องถิ่น ผู้เรียนแสวงหาองค์ความรู้ที่ตอบสนองกับวิถีชีวิตของตนเอง ปรับตนเองให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคโลกาภิวัตน์ ผู้เรียนจะเรียนรู้ตามสภาพจริงของตนเอง สามารถนำความรู้ไปใช้การพัฒนาตนเอง ครอบครัวและชุมชนได้ (กองพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน, 2543) หรือสร้างจากหลักสูตรแกนกลางที่ปรับให้เข้ากับสภาพชีวิตจริงของผู้เรียนตามท้องถิ่นต่างๆ หรือสร้างจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันที่มีผลกระทบต่อผู้เรียน หลักสูตรท้องถิ่นจะสอดคล้องเหมาะสมกับสภาพ เศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นนั้นๆ เน้นการเรียนรู้ชีวิตของตนเองปรับตนเองให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของวิทยาการ การใช้เทคโนโลยีและข่าวสารข้อมูลในการเรียนรู้ต่างๆ ผู้เรียนจะได้เรียนรู้ตามสภาพชีวิตจริงของตนเอง สามารถนำเอาความรู้ไปใช้ในการพัฒนาตนเอง พัฒนาอาชีพ พัฒนาเศรษฐกิจและท้องถิ่นได้ หลักสูตรท้องถิ่นเกิดจากการที่ผู้เรียนและครูสร้างขึ้นตามสภาพ ปัญหาและความต้องการของผู้เรียนหรือเรื่องที่เป็นปัญหาของสังคมหรือของผู้เรียนเองในขณะนั้นๆ เนื้อหาที่เรียนจึงเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนให้สอดคล้อง เหมาะสมกับเพศ วัย วุฒิภาวะพื้นฐานความรู้ และความสนใจของผู้เรียน โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเรียนจากสิ่งที่เกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่

ของผู้เรียนและสอดคล้องเนื้อหาที่เป็นความรู้ ทฤษฎี ที่เกี่ยวกับเรื่องที่เรียนเพิ่มเติมผู้เรียนจะสามารถสร้างความรู้และสติปัญญาจากประสบการณ์เดิมของเขา สามารถนำมาแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน ศึกษา ค้นคว้าเพิ่มเติมในส่วนที่ต้องการจากสื่อที่มีอยู่หลากหลาย เช่น รายการ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ ให้เกิดประโยชน์ รวมทั้งภูมิปัญญาชาวบ้าน เรียนจากการปฏิบัติจริงตามความสนใจของตนเอง มีผลให้ผู้เรียนเรียนอย่างมีความสุข จนถึงการวัดผลประเมินผล ก็วัดจากสิ่งที่ผู้เรียนเรียนรู้ อาจให้ผู้เรียนประเมินตนเอง เพื่อน ญาติ หรือชุมชน รวมทั้งครูผู้สอนร่วมกันประเมิน

จากความสำคัญดังกล่าว จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องออกแบบและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทำงาน ที่นำไปสู่การปฏิบัติ ตอบสนองเจตนารมณ์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และเพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถในการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้กับชีวิตจริง มีทักษะในการทำงาน และมีเจตคติที่ดี มีความรักและภาคภูมิใจต่อท้องถิ่นของตนเอง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องสวนสวยด้วยสองมือ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เพื่อใช้สอนนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งมีจุดเน้นเพื่อต้องการให้เป็นหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตให้เหมาะสมกับเพศ วัย มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด และทักษะ โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติงานจัดสวนจริงจากการเรียนรู้พันธุ์ไม้และวัสดุจัดสวนในท้องถิ่นตนเอง นำมาออกแบบ ดัดแปลง ปรับปรุงสวนจากเค้าโครงสวนเดิมอย่างสร้างสรรค์เป็นการเชื่อมโยงระหว่าง การเรียนกับชีวิตจริงและการทำงาน รวมทั้งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความรัก และความผูกพันกับท้องถิ่นของตน มีการส่งเสริมให้ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและแหล่งเรียนรู้ในการจัดการศึกษา เป็นหลักสูตรที่สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตจริง และมุ่งเน้นการเรียนรู้อย่างบูรณาการไม่แยกส่วนของกระบวนการเรียนรู้ โดยผู้เรียนเป็นผู้จัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ครูจะเป็นผู้คอยให้คำแนะนำให้คำปรึกษา และช่วยเหลืออำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน อันจะนำไปสู่การคิดเป็น ทำเป็น และสามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง สวนสวยด้วยสองมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง สวนสวยด้วยสองมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
2. พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง สวนสวยด้วยสองมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
3. ทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง สวนสวยด้วยสองมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
4. ประเมินผลการใช้และปรับปรุงหลักสูตรท้องถิ่น ด้านผลการเรียนรู้ เรื่อง สวนสวยด้วยสองมือ ความสามารถในการปฏิบัติงานจัดสวน และความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง สวนสวยด้วยสองมือ

คำถามการวิจัย

1. ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง สวนสวยด้วยสองมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เป็นอย่างไร
2. หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง สวนสวยด้วยสองมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีองค์ประกอบอะไรบ้าง และมีคุณภาพระดับใด
3. การทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง สวนสวยด้วยสองมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ดำเนินการอย่างไร
4. ผลการประเมินผลการใช้และปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง สวนสวยด้วยสองมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในด้านผลการเรียนรู้ เรื่อง สวนสวยด้วยสองมือ ก่อนและหลังเรียนแตกต่างกันหรือไม่ ความสามารถในการปฏิบัติงานจัดสวน และความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง สวนสวยด้วยสองมือ อยู่ระดับใด

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง สวนสวยด้วยสองมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในครั้งนี้มีแบบแผนการทดลองแบบ One Group Pretest-Posttest Design (Campbell & Stanley, 1966) ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน โดยกำหนดขอบเขตการวิจัยดังนี้

1. ประชากรกลุ่มเป้าหมาย

ประชากรกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 โรงเรียนโนนหันวิทยายน ตำบลโนนสะอาด อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น จำนวน 1 ห้องเรียน นักเรียน 33 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) เนื่องจากเป็นวิชาเลือกที่มีนักเรียนเพียงห้องเดียว

2. ระยะเวลาในการทดลองใช้หลักสูตร

ระยะเวลาในการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง สวนสวยด้วยสองมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 สัปดาห์ละ 4 ชั่วโมง จำนวน 10 สัปดาห์ รวม 40 ชั่วโมง

3. เนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้จัดทำหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง สวนสวยด้วยสองมือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนโนนหันวิทยายน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ประกอบด้วยภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ แบ่งออกเป็น 5 เรื่อง ดังนี้

- 1) ความรู้พื้นฐานการจัดสวน
- 2) แนวคิดการจัดสวนด้วยเอกลักษณ์ท้องถิ่น
- 3) การออกแบบจัดสวน
- 4) การจัดตกแต่งสวน
- 5) การประเมินผลและเผยแพร่

ข้อตกลงเบื้องต้น

หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง สวนสวยด้วยสองมือ ที่พัฒนาขึ้น เพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม โดยใช้ระยะเวลาเรียนตลอดหลักสูตร 80 ชั่วโมง ผู้วิจัยนำมาทำการทดลองใช้ในการวิจัยครั้งนี้ 40 ชั่วโมง คือ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1-5

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยจึงได้ให้ความหมายศัพท์เฉพาะสำหรับการวิจัย ดังนี้

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น หมายถึง กระบวนการสร้างหรือพัฒนาหลักสูตรขึ้นมาใหม่ ให้สอดคล้องกับจุดเน้นของชุมชน ท้องถิ่น ตามความต้องการ ความสนใจของนักเรียน และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ตามกระบวนการพัฒนาหลักสูตร 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาหลักสูตร ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตร ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลการใช้และปรับปรุงหลักสูตร

หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง สอนสวยด้วยสองมือ หมายถึง สาระและมวลงประกอบเกี่ยวกับ การจัดตกแต่งสวน ที่จัดทำขึ้นให้สอดคล้องกับจุดเน้นของชุมชน ท้องถิ่น ความต้องการ ความสนใจ ของนักเรียน และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาอังกฤษและเทคโนโลยี ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วยแนวคิด หลักการ จุดมุ่งหมาย ผลการเรียนรู้ คำอธิบายรายวิชา โครงสร้างหลักสูตร ขอบข่ายสาระการเรียนรู้ เวลาเรียน แนวทาง การจัดการเรียนรู้ ใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกันเรียนรู้และกระบวนการแก้ปัญหาเพื่อสร้างองค์ความรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับ ความรู้พื้นฐานการจัดสวน แนวคิดการจัดสวนด้วยเอกลักษณ์ท้องถิ่น การออกแบบจัดสวน การจัด ตกแต่งสวน การสรุปประเมินผลและเผยแพร่

ผลการเรียนรู้ เรื่อง สอนสวยด้วยสองมือ หมายถึง คะแนนด้านความรู้ที่ได้จากการทำ แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ตามสาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง สอนสวย ด้วยสองมือ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษและเทคโนโลยีจำนวน 40 ข้อ ซึ่งเป็นแบบเลือกตอบ ชนิด 4 ตัวเลือก ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ความสามารถในการปฏิบัติงานจัดสวน หมายถึง คะแนนด้านการปฏิบัติงานจัดสวนที่ได้ จากการวัดผลการปฏิบัติงานทั้งขั้นเตรียมการ ขั้นปฏิบัติงาน ขั้นหลังปฏิบัติงานและผลงาน โดยใช้ แบบประเมินผลงานภาคปฏิบัติที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง สอนสวยด้วยสองมือ หมายถึง การ แสดงความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง สอนสวยด้วยสองมือ ด้านเนื้อหาสาระ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนรู้ ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านบรรยากาศใน การเรียนรู้และด้านประโยชน์ที่ได้รับ ซึ่งประเมินจากการตอบแบบสอบถาม

ประโยชน์คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแนวทางให้กับ โรงเรียนใกล้เคียงในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
2. ได้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง สอนสวยด้วยสองมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มี ประสิทธิภาพ เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้วิชาการจัดสวน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษและ เทคโนโลยี
3. เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการแก้ปัญหาและ สร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมรอบตัวจนสามารถนำไปพัฒนาคุณภาพชีวิตได้

4. นักเรียนรักและภาคภูมิใจในสถาบัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

5. เป็นการส่งเสริมภูมิปัญญาไทย วัสดุอุปกรณ์ที่เป็นเอกลักษณ์ท้องถิ่นและพันธุ์ไม้ในท้องถิ่นมาใช้ในการประดับตกแต่งสวน